

نام و نام خانوادگی:		باسمه تعالی	نام درس: فارسی ۱
پایه ورشته: دهم . کلیه رشته ها		اداره کل آموزش و پرورش استان البرز	تاریخ امتحان: ۰۹ / ۰۳ / ۹۸
نام دبیر: ناهید شریفی		مدیریت آموزش و پرورش ناحیه یک کرج	مدت امتحان: ۷۰ دقیقه
شماره کلاس:		دبیرستان نمونه دولتی مائده	ساعت شروع: ۱۰ صبح
		آزمون نوبت دوم سال تحصیلی ۹۸-۹۷	تعداد صفحات: ۳
ردیف	سوالات		
الف	قلمرو زبانی		
۱	معنای واژگان مشخص شده در عبارت های را بنویسید. ۱- <u>مخدول</u> و <u>نالان</u> استرحام می کرد. (.....) ۲- کافتاب نعمتم شد زیر <u>میغ</u> (.....) ۲- مردی اهل بود و <u>فضل</u> داشت از شعر و ادب (.....) ۳- سر و موی او از در <u>افسر</u> است (.....)		
۲	۱- با توجه به معنای واژه در متن کدام گزینه داخل پرانتز، املاي صحیح آن را نشان می دهد؟ الف) بر حریف (مقلوب - مغلوب) رحم نیاوردم. (ب) صد هزاران این چنین (اشباه - اشباح) بین پ) از (قیاسش - غیاشش) خنده آمد خلق را (ت) گل به همه رنگ و (برازنده گی - برازندگی) ۲- از بین گروه کلمات زیر، نادرستی های املايي را بیابید و صحیح آن را بنویسید. لعیم و پست - هامل سرمایه - مائده های زمینی - ای برترین هماسه - رستم و اشکبوس - چارگر و مدبر		
۳	نقش هر یک از واژگان مشخص شده در متن را بنویسید. الف) ماه ببیند <u>رخ خود</u> را به من (.....) (ب) این قصه، <u>عجب ترین</u> قصه هاست. (.....) پ) <u>ناتانائیل!</u> من به تو شوق را <u>خواهم</u> آموخت. (.....) (ت) <u>بر آویخت</u> <u>رهام</u> با اشکبوس (.....)		
۴	برای هر یک از واژگان زیر یک شبکه معنایی بنویسید. (برای هر مورد دو واژه) الف) کیوان: ب) کمند:		
۵	در بیت زیر کدام یک از ویژگی های سبکی خراسانی دیده می شود؟ به رستم بر، آنگه ببارید تیر / تهمتن بدو گفت بر خیره خیر		
۶	برای واژگان زیر بر پایه های داده شده یک نمونه بنویسید. الف) بر پایه تناسب: کرامت : ب) بر پایه ترادف: دلیر:		
۷	نوع کاربرد «را» در عبارتهای زیر، را معلوم کنید. الف) یعقوب، خود او <u>را</u> به صبر آموزگار بود. (ب) مرا مادرم، نام مرگ تو کرد		
۸	در عبارت زیر یک ترکیب اضافی و یک ترکیب وصفی بیابید. الف) تو را جنوب نامیدم / تو را ستاره غروب نامیدم . (ب) هم اکنون تو را ای نبرده سوار / پیاده بیاموزمت کارزار		

ب	قلمرو ادبی	شماره
۹	کدام آرایه بارز حماسه در بیت زیر دیده می شود؟ شود کوه آهن چو دریای آب / اگر بشنود نام افراسیاب	۰/۲۵
۱۰	آرایه های عبارت زیر را بیابید. (دو مورد کافی است) آسمان را دیده ام که در انتظار سپیده دم می لرزید. ستاره ها یک به یک رنگ می باختند. چمنزار ها غرق در شبم بودند.	۱
۱۱	مفهوم کنایی عبارات زیر را بنویسید. الف) خسرو در ریاضی کمیتش لنگ بود: (ب) پس به هر دستی نشاید داد دست: پ) پر از غم دل و دیده خونین شدند: (ت) پی بردیم راه دست خودش هم نیست.	۱
۱۲	جناس را در عبارت های زیر بیابید و نوع آن (تام - ناقص) را معلوم کنید. توجه* دانش آموزان رشته انسانی نوع جناس ناقص را نیز باید ذکر کنند. الف) و اندر همه کاری داد از خویشتن بده که هر که داد از خویشتن بدهد، از داور مستغنی باشد. ب) از بهر آن که در مقابله جفا، وفا کرد و در مقابله زشتی، آشتی کرد.	۰/۵
۱۳	ادامه ابیات زیر را بنویسید. ۱- دگر ره ..... / ..... ۲- به مردی ..... /	۱
۱۴	در ابیات زیر، آرایه مجاز، تشبیه و مراعات النظیر را بیابید. الف) فرود آمد از دژ به کردار شیر / کمر بر میان، بادپایی به زیر ب) هر دو گون زنبور خوردند از محل / لیک شد از آن نیش و زین دیگر عسل ج) هم مرگ بر جهان شما نیز بگذرد / هم رونق زمان شما نیز بگذرد	۰/۷۵
۱۵	آرایه تضمین را در عبارات زیر بیابید. الف) وقتی خسرو موضوع موسیقی ملی را به مادر بزرگش گفت، اشک از دیده روان ساخت که ای فرزند حلالیت نکنم که مطربی و مسخرگی پیشه سازی که « همه قبیله من عالمان دین بودند»..... ب) با صدایی که گویی از ته چاه در می امد گفت: « من گوش استماع ندارم. لمن تقول؟ » فهمیدم که هم شده است.	۰/۵
پ	قلمرو فکری	شماره
از شماره ۱۶ تا ۲۰ را به نثر روان معنی کنید.		
۱۶	در بن این پرده نیلوفری / کیست کند با چو منی همسری	۰/۵
۱۷	معلم که از مخممه رسته بود؛ به خون سردی گفت: « در علف است، حیوان باید بچرد ».	۰/۵

۱	دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای / فرشته ات به دو دست دعا نگه دارد.	۱۸
۱	نباشی بس ایمن به بازوی خویش / خورد گاو نادان ز پهلوی خویش	۱۹
۱	کار پاکان را قیاس از خود مگیر / گر چه ماند در نبشتن شیر و شیر	۲۰
۰/۷۵	هر یک از ابیات زیر با کدام یک از عبارات داده شده قرابت معنایی دارند؟ (۱) به جهان خرم از آنم که جهان خرم از اوست / عاشقم بر همه عالم، که همه عالم از اوست (۲) غیبت نکرده ای که شوم طالب حضور / پنهان نگشته ای که هویدا کنم تو را (۳) بسوز ای دل که تا خامی، نیاید بوی دل از تو / کجا دیدی که بی آتش، کسی را بوی عود امد؟ الف) در انتظار خدا بودن، ناتانائیل، یعنی در نیافتن این که او را هم اکنون در وجود خود داری. ب) هرگز هیچ زیبایی لطیفی را در این جهان ندیده ام که بی درنگ نخواستی باشم تمامی مهرم را نثارش کنم. پ) راست است که اعمال ما را می سوزاند، اما برایمان شکوه و درخشش به ارمغان می آورد. اگر جان ما ارزشی داشته باشد برای این است که سخت تر از دیگران سوخته است.	۲۱
۰/۵	بیت زیر بر چه مفهومی تکیه دارد؟ هر دو نی خوردند از یک آبخور / این یکی خالی و آن پر از شکر	۲۲
۰/۵	با توجه به بیت «تهمت بر آشفت و با توس گفت / که رهام را جام باده است جفت» مقصود رستم از جمله «رهام را جام باده است جفت» چیست؟	۲۳
۰/۲۵	در کدام یک از ابیات زیر به مفهوم آیه شریفه قرآن که می فرماید: «ولا تحسبن الذین قتلوا فی سبیل الله امواتاً بل احياء عند ربهم یرزقون» اشاره دارد؟ الف) مپندار این شعله افسرده گردد / که بعد از من افروزد از مدفن من ب) من ایرانی ام، آرمانم شهادت / تجلی هستی اس جان کندن من	۲۴
۰/۵	کدام یک از ابیات زیر به آیه و حدیث زیر اشاره دارد؟ الف) «الدهر یومان، یوم لک و یوم علیک» ب) «کل نفس ذائقة الموت» (۱) بادی که در زمانه بسی شمع ها بگشت / هم بر چراغدان شما نیز بگذرد (۲) آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام / بر حلق و دهان شما نیز بگذرد (۳) ای مفتخر به طالع مسعود خویشتن / تأثیر اختران شما نیز بگذرد	۲۵
۰/۲۵	با توجه به بیت «هر آن که جانب اهل وفا نگه دارد / خدش در همه حال از بلا نگه دارد» به کدام یک از مفاهیم زیر اشاره شده است؟ الف) راز داری ☐ ب) وفاداری ☐ پ) احتیاط و مراقبت در زندگی ☐ ت) ناتوانی بنده در برابر خداوند ☐	۲۶
شاد و پیروز باشید. گروه ادبیات دبیرستان نمونه دولتی مائده		

کلید

پایه ورشته : دهم . کلیه رشته ها
نام دبیر: ناهید شریفی

باسمه تعالی

اداره کل آموزش و پرورش استان البرز
مدیریت آموزش و پرورش ناحیه یک کرج
دبیرستان نمونه دولتی مائده
آزمون نوبت دوم سال تحصیلی ۹۸-۹۷

نام درس: **فارسی ۱**
تاریخ امتحان : ۰۹ / ۰۳ / ۹۸
مدت امتحان : ۷۰ دقیقه
ساعت شروع: ۱۰ صبح
تعداد صفحات: ۳

بارم	سوالات	ردیف
۷ نمره	قلمرو زبانی	الف
۱	معنای واژگان مشخص شده در عبارت های را بنویسید. ۱- <u>مخدول</u> و <u>نالان</u> استرحام می کرد. (خوار، ذلیل) ۲- کافتاب نعمتم شد زیر <u>میغ</u> (ابر) ۳- <u>مردی</u> اهل بود و <u>فضل</u> داشت از شعر و ادب (دانش، آگاهی) ۳- <u>سر و موی</u> او از در <u>افسر</u> است (تاج پادشاهی)	۱
۱	۱- با توجه به معنای واژه در متن کدام گزینه داخل پرانتز، املاي صحیح آن را نشان می دهد؟ الف) بر حریف (مقلوب - مغلوب) رحم نیاوردم. ب) صد هزاران این چنین (اشباه - اشباح) بین پ) از (قیاسی - گیاتش) خنده آمد خلق را ت) گل به همه رنگ و (برازنده گی - برازندگی) ۲- از بین گروه کلمات زیر، نادرستی های املايي را بیابید و صحیح آن را بنویسید. لعیم و پست - حامل سرمایه - مائده های زمینی - ای برترین هماسه - رستم و اشکبوس - چارگر و مدبر	۲
۱	نقش هر یک از واژگان مشخص شده در متن را بنویسید. الف) ماه ببیند <u>رخ خود</u> را به من (مفعول) ب) این قصه، <u>عجب ترین</u> قصه هاست. (مسند) پ) <u>ناتانائیل!</u> من به تو شوق را خواهم آموخت. (منادا) ت) بر آویخت <u>رهام</u> با اشکبوس (نهاد) .	۳
۱	برای هر یک از واژگان زیر یک شبکه معنایی بنویسید. (برای هر مورد دو واژه) الف) کیوان: ب) کمند:	۴
۰/۵	در بیت زیر کدام یک از ویژگی های سبکی خراسانی دیده می شود؟ دو حرف اضافه برای یک متمم به رستم بر، آنگه ببارید تیر / تهمت بدو گفت بر خیره خیر	۵
۰/۵	برای واژگان زیر بر پایه های داده شده یک نمونه بنویسید. الف) بر پایه تناسب : کرامت : درویش / اینثار گر / یتیم نوازی و.... ب) بر پایه ترادف: دلیر: شجاع، دلاور، بی باک و....	۶
۰/۵	نوع کاربرد «را» در عبارت های زیر، را معلوم کنید. الف) یعقوب، خود او <u>را</u> به صبر آموزگار بود. حرف اضافه برای ب) مرا مادرم، نام مرگ تو کرد : فک اضافه	۷

۰/۵	در عبارت زیر یک ترکیب اضافی و یک ترکیب وصفی بیابید. الف) تو را جنوب نامیدم / تو را ستاره غروب نامیدم. اضافی ب) هم اکنون تو را ای نبرده سوار / پیاده بیاموزمت کارزار : وصفی	۸
۵نمره	قلمرو ادبی	ب
۰/۲۵	کدام آرایه بارز حماسه در بیت زیر دیده می شود؟ اغراق شود کوه آهن چو دریای آب / اگر بشنود نام افراسیاب	۹
۱	آرایه های عبارت زیر را بیابید. (دو مورد کافی است) آسمان را دیده ام که در انتظار سپیده دم می لرزید. ستاره ها یک به یک رنگ می باختند. چمنزار ها غرق در شبنم بودند. تشخیص برای آسمان و ستاره ها / رنگ باختن : کنایه از ترسیدن / استعاره مکنیه در غرق در شبنم بودند. مراعات النظیر : آسمان، ستاره ها، سپیده دم	۱۰
۱	مفهوم کنایی عبارات زیر را بنویسید. الف) خسرو در ریاضی کمیتش لنگ بود: ضعیف بود ب) پس به هر دستی نشاید داد دست: به هر کسی نباید اعتماد کرد پ) پر از غم دل و دیده خونین شدند: بسیار غصه دار شدند ت) پی بردیم راه دست خودش هم نیست. بلد نیست	۱۱
۰/۵	جناس را در عبارت های زیر بیابید و نوع آن (تام – ناقص) را معلوم کنید. توجه* دانش آموزان رشته انسانی نوع جناس ناقص را نیز باید ذکر کنند. الف) و اندر همه کاری داد از خویشتن بده که هر که داد از خویشتن بدهد، از داور مستغنی باشد. جناس تام ب) از بهر آن که در مقابله جفا ، وفا کرد و در مقابله زشتی، آشتی کرد. جناس ناقص اختلافی در حرف اول	۱۲
۱	ادامه ابیات زیر را بنویسید. ۱- دگر ره ، چنان شد هنر آشکار / کز آن خیره شد دیده روزگار ۲- به مردی به میدان نهادند روی / جهان شد از ایشان پر از گفت و گوی	۱۳
۰/۷۵	در ابیات زیر، آرایه مجاز، تشبیه و مراعات النظیر را بیابید. الف) فرود آمد از دژ به کردار شیر / کمر بر میان، بادپایی به زیر تشبیه ب) هر دو گون زنبور خوردند از محل / لیک شد از آن نیش و زین دیگر عسل مراعات النظیر ج) هم مرگ بر جهان شما نیز بگذرد / هم رونق زمان شما نیز بگذرد مجاز	۱۴
۰/۵	آرایه تضمین را در عبارات زیر بیابید. الف) وقتی خسرو موضوع موسیقی ملی را به مادر بزرگش گفت، اشک از دیده روان ساخت که ای فرزند حلالیت نکنم که مطربی و مسخرگی پیشه سازی که « همه قبیله من عالمان دین بودند »..... ب) با صدایی که گویی از ته چاه در می امد گفت: « من گوش استماع ندارم. لمن تقول؟ » فهمیدم که هم شده است.	۱۵
۸نمره	قلمرو فکری	پ

از شماره ۱۶ تا ۲۰ را به نثر روان معنی کنید.		
۰/۵	در بن این پرده نیلوفری / کیست کند با چو منی همسری در زیر این آسمان آبی رنگ چه کسی می تواند با من برابری و رقابت کند؟	۱۶
۰/۵	معلم که از مخمسه رسته بود؛ به خون سردی گفت: «در علف است، حیوان باید بچرد.» معلم که از گرفتاری نجات پیدا کرده بود، با آرامش گفت: سم های اسب در علف پنهان شده، حیوان باید علف بخورد!	۱۷
۱	دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای / فرشته ات به دو دست دعا نگه دارد. ای انسان چنان زندگی کن که اگر خطایی هم کردی، فرشتگان (الطاف خداوندی) با دعای خیر خود از تو محافظت کنند.	۱۸
۱	نباشی بس ایمن به بازوی خویش / خورد گاو نادان ز پهلوی خویش به زور بازوی خودت مغرور نشو، یک انسان نادان به همین سبب (غرور کاذب) آسیب پذیر می شود.	۱۹
۱	کار پاکان را قیاس از خود مگیر / گر چه ماند در نبشتن شیر و شیر کار انسانهای پاک و درست کار را با خودت مقایسه نکن. مانند شیر خوردنی و شیر (حیوان) که در نوشتن مانند هم هستند اما تفاوت بسیار دارند.	۲۰
۰/۷۵	هر یک از ابیات زیر با کدام یک از عبارات داده شده قرابت معنایی دارند؟ (۱) به جهان خرم از آنم که جهان خرم از اوست / عاشقم بر همه عالم، که همه عالم از اوست (۲) غیبت نکرده ای که شوم طالب حضور / پنهان نگشته ای که هویدا کنم تو را (۳) بسوز ای دل که تا خامی، نیاید بوی دل از تو / کجا دیدی که بی آتش، کسی را بوی عود امد؟ الف) در انتظار خدا بودن، ناتانائیل، یعنی درنیافتن این که او را هم اکنون در وجود خود داری. ۲ ب) هرگز هیچ زیبایی لطیفی را در این جهان ندیده ام که بی درنگ نخواستی باشم تمامی مهرم را نثارش کنم. ۱ پ) راست است که اعمال ما را می سوزاند، اما برایمان شکوه و درخشش به ارمغان می آورد. اگر جان ما ارزشی داشته باشد برای این است که سخت تر از دیگران سوخته است. ۳	۲۱
۰/۵	بیت زیر بر چه مفهومی تکیه دارد؟ هر دو نی خوردند از یک آبخور / این یکی خالی و آن پر از شکر پرهیز از قضاوت بر اساس شباهت های ظاهری	۲۲
۰/۵	با توجه به بیت «تهمت بر آشفت و با توس گفت / که رهام را جام باده است جفت» مقصود رستم از جمله «رهام را جام باده است جفت» چیست؟ رهام مرد جنگ نیست. او اهل خوش گذرانی است.	۲۳
۰/۲۵	در کدام یک از ابیات زیر به مفهوم آیه شریفه قرآن که می فرماید: «ولا تحسبن الذین قتلوا فی سبیل الله امواتاً بل احياء عند ربهم يرزقون» اشاره دارد؟ الف) مپندار این شعله افسرده گردد / که بعد از من افروزد از مدفن من ب) من ایرانی ام، آرمانم شهادت / تجلی هستی اس جان کندن من	۲۴
۰/۵	کدام یک از ابیات زیر به آیه و حدیث زیر اشاره دارد؟ الف) «الدهر یومان، یوم لک و یوم علیک» ب) «کل نفسی ذائقه الموت»	۲۵

	<p>(۱) بادی که در زمانه بسی شمع ها بکشت / هم بر چراغدان شما نیز بگذرد</p> <p>(۲) آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام / بر حلق و دهان شما نیز بگذرد (ب) «کل نفسی ذائقة الموت»</p> <p>(۳) ای مفتخر به طالع مسعود خوبشتن / تأثیر اختران شما نیز بگذرد (الف) «الدهر یومان، یوم لک و یوم علیک»</p>	
۰/۲۵	<p>با توجه به بیت «هر آن که جانب اهل وفا ننگه دارد / خدش در همه حال از بلا ننگه دارد» به کدام یک از مفاهیم زیر اشاره شده است؟</p> <p>الف) راز داری ☐ ب) وفاداری ☒ پ) احتیاط و مراقبت در زندگی ☐ ت) ناتوانی بنده در برابر خداوند ☐</p>	۲۶
شاد و پیروز باشید. گروه ادبیات دبیرستان نمونه دولتی مائده		